

Aan de raad van de gemeente Olst-Wijhe.

Raadsvergadering d.d. 5 februari 2018
Agendapunt 10
Opiniërend besproken d.d. 18 december 2017
Portefeuillehouder wethouder H.G. Engberink

Zaaknummer 4896-2017
Datum B&W-besluit 28 november 2017

Onderwerp

Voorstel tot het vaststellen van het Minimabeleid 2018-2021 gemeente Olst-Wijhe

BIJLAGEN:

- Minimabeleid 2018-2021 gemeente Olst-Wijhe
<https://dmidoffice.olst-wijhe.nl/mp/document/20952> (4758-2017)
- Evaluatie Minimabeleid gemeente Olst-Wijhe
<https://dmidoffice.olst-wijhe.nl/mp/document/18364> (4758-2017)
- Inkomens effect rapportage gemeente Olst-Wijhe
<https://dmidoffice.olst-wijhe.nl/mp/document/18363> (4758-2017)
- Primoforum verslag Armoedeconferentie 11 oktober 2017
<https://dmidoffice.olst-wijhe.nl/mp/document/18359> (4758-2017)
- Visual Note Armoedeconferentie 11 oktober 2017
<https://dmidoffice.olst-wijhe.nl/mp/document/18360> (4758-2017)
- Advies van de Cliëntenraad WWB
<https://dmidoffice.olst-wijhe.nl/mp/document/19298> (4758-2017)
- Reactie van het College op het advies van de Cliëntenraad Wwb
<https://dmidoffice.olst-wijhe.nl/mp/document/18979> (4758-2017)
- Notitie Opties renteverlaging Olst-Wijhe van Kredietbank Salland en Omstreken
<https://dmidoffice.olst-wijhe.nl/mp/document/23990> (4758-2017)

INLEIDING

In het op 12 mei 2014 vastgesteld coalitieakkoord 2014-2018 is aangaande het Minimabeleid het volgende opgenomen; *“De coalitie staat een hervorming van het huidige Minimabeleid voor. Daarbij is uitgangspunt dat de gemeente extra inkomensondersteuning blijft bieden aan de meest kwetsbaren en aan kinderen tot 18 jaar, waardoor deze kunnen blijven deelnemen aan de samenleving. Een voorstel daarover komt in 2014. Door de inzet op preventie (bijvoorbeeld door onderliggende problemen aan te pakken, zoals schulden) beperkt de gemeente de afhankelijkheid van gemeentelijke inkomenssteun.”*

Deze uitgangspunten zijn uitgewerkt in de op 22 september 2015 vastgestelde “Uitwerking scenario’s Minimabeleid”. In verband met de afschaffing van de “Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten” (Wtcg) en de “Regeling Compensatie Eigen Risico” (CER) is op 14 december 2015 de “Nota financiële tegemoetkoming ziektekosten” vastgesteld.

Zoals afgesproken wordt in 2017 het Minimabeleid geëvalueerd om vervolgens het nieuwe Minimabeleid op te stellen. Het Rijk heeft vanaf 2017 structurele middelen beschikbaar gesteld om de armoede onder kinderen te verminderen en alle kinderen de kans te geven om mee te doen. Deze nota voorziet in de belangrijkste beleidskeuzes.

BEOOGD RESULTAAT

Vaststellen van het Minimabeleid 2018-2021 gemeente Olst-Wijhe.

KADER

Er is met u afgesproken het Minimabeleid 2014-2017 in 2017 te evalueren en vervolgens nieuw beleid vast te stellen.

ARGUMENTEN

In het najaar van 2017 is een kwalitatieve en kwantitatieve evaluatie uitgevoerd.

Het aantal regelingen in het Minimabeleid is uitgebreid. Met de komst van deze nieuwe regelingen is fors ingezet op het vergroten van de bekendheid met de regelingen. Uit de kwantitatieve evaluatie blijkt dat we over het algemeen een groter bereik hebben behaald dan het landelijk gemiddelde.

Ook is er een Inkomens effect rapportage opgesteld. Deze rapportage gaat in op de effecten van landelijke en gemeentelijke regelingen. Hieruit blijkt dat huishoudens een groot deel aan ondersteuning verliezen als zij een inkomen hoger dan 120 procent van het Wettelijk sociaal minimum gaan verdienen. Dit is de zogenoemde armoedeval. Om deze armoedeval te verkleinen wordt voorgesteld de Reductieregeling op te stellen voor kinderen in huishoudens met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm.

Overigens is het in de Participatiewet al mogelijk een premie werkaanvaarding te verstrekken aan personen die langer dan een jaar een uitkering ontvangen. Dit om het aanvaarden van werk te stimuleren én de armoedeval te verzachten.

Over het algemeen zijn de betrokkenen bekend met de regelingen door de folder maar ook door het persoonlijk contact met een van de consultants. Twee derde deel vindt de gegeven informatie duidelijk tot zeer duidelijk. Het aanvraagformulier en de procedure worden wat minder duidelijk gevonden.

Onze (samenwerkende) partners vinden het belangrijk dat kinderen geen uitzondering zijn en mee kunnen doen aan alle binnen en buitenschoolse activiteiten. De organisaties moeten weten van alle regelingen. De regelingen en aanvraagprocedure moeten zo eenvoudig mogelijk zijn. De kinderen zelf vinden het vooral belangrijk dat het kindpakket breed wordt ingezet, ze willen zelf kiezen tussen de verschillende activiteiten. Zij willen niet dat het overall bekend wordt dat hun ouders een laag inkomen hebben.

Belangrijkste uitkomsten van de op 11 oktober 2017 gehouden armoedeconferentie zijn dat de doelgroep via alle organisaties in de gemeente kan worden gevonden. Het is voor kinderen belangrijk om mee te kunnen doen: sport, cultuur, gezondheid, feestjes, kleding en computer/telefoon. Maar ook is het belangrijk het hele gezin te ondersteunen.

Armoede heeft, ook voor kinderen, nadelige gevolgen op kortere maar ook de middellange en lange termijn. Daarom heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor kinderen in armoede. Door de uitvoering van het Kindpakket bij de consultants Minimabeleid te leggen blijft er één aanspreekpunt voor het totale Minimabeleid.

Met de in gang gezette transformatie in het sociaal domein ontstaat een nieuwe uitvoeringspraktijk waarin maatwerk meer de norm wordt. Niet het recht op een voorziening is leidend maar vooral de vraag "wat is hier nodig". Armoede (langdurige schaarste) zorgt ervoor dat men moeilijk nieuwe vaardigheden aan kan leren en leidt ertoe dat men op de lange termijn steeds onverstandigere beslissingen neemt. De aanpak "Mobility Mentoring" sluit aan bij deze inzichten.

Ten opzichte van eerdere jaren is het gebruik van de minimaregelingen toegenomen.

Het beschikbare budget voor het minimabeleid wordt in 2017 ruim overschreden. Dit heeft te maken met een aantal incidentele kosten. Voor de jaren 2018 en verder verwachten we (net) uit te komen met het beschikbare budget. Er is binnen het huidige budget, conform de gemaakte coalitieafspraken, dan ook geen ruimte voor nieuw beleid. Dit met uitzondering van de extra middelen die we ontvangen voor kinderen die opgroeien in armoede.

Onderstaand treft u een samenvatting aan van de voorstellen zoals deze in de nota zijn opgenomen

Vanaf 2018 de extra middelen voor kinderen die opgroeien in armoede (€ 55.152 per jaar) structureel toevoegen aan de middelen voor de Reductieregeling. Hiervan 1/7 ad € 7.879 inzetten ter dekking van de uitvoeringskosten.

Het beschikbare budget voor 2017 ad € 53.741 toevoegen aan het budget Minimabeleid. Hiervan 1/7 ad € 7.677 inzetten ter dekking van de uitvoeringskosten. Het restant budget 2017 van € 46.000 wordt bij de jaarrekening 2017 via resultaatbestemming beschikbaar gesteld voor de jaren 2018 t/m 2021.

De gemaakte kosten ter uitvoering van de evaluatie en de gehouden armoedeconferentie van ongeveer € 9.000 ten laste brengen van de reserve Sociaal Domein en dit in de jaarrekening 2017 verwerken.

De kosten voor Kwijtschelding gemeentelijke belastingen lijken als gevolg van autonome ontwikkelingen structureel toe te nemen. Daarom wordt voorgesteld dit budget bij de kadernota 2019-2022 opnieuw te beoordelen.

De Reductieregeling open te stellen voor kinderen in huishoudens met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm.

De huidige ruime formulering in de Reductieregeling in stand te houden. Het zogenoemde Kindpakket blijft bestaan uit een vergoeding voor culturele, maatschappelijke en sportieve voorzieningen en activiteiten.

De Reductieregeling voor alle kinderen van 0-18 jaar te verhogen met € 250 per jaar naar € 550 per kind per jaar.

De maximum vergoeding voor de aanschaf van een computer/laptop wordt € 300 per kind, één keer per vijf jaar.

De Reductieregeling (inclusief Kindpakket) uit te laten voeren door de consultants Minimabeleid van de gemeente. Hierbij de samenwerking zoeken met (lokale) partners.

In de Reductieregeling onderscheid aanbrengen tussen het zogenoemde Kindpakket en het volwassenenpakket. De Reductieregeling voor volwassenen wordt toegekend aan huishoudens met inkomen tot 110% van de bijstandsnorm.

De hoogte van de vergoeding voor volwassenen ongewijzigd vast te stellen op maximaal € 200 per jaar voor een alleenstaande en € 250 per jaar voor een echtpaar.

De vergoeding voor volwassenen wordt gegeven voor deelname aan culturele, maatschappelijke, en sportieve voorzieningen en activiteiten waaronder mediakosten zoals telefoon, televisie en internetkosten en de kosten voor georganiseerde gezamenlijke maaltijden.

Voor de periode 2018-2021 de subsidie en daarmee de deelname aan de Sallandse Dialoog voort te zetten. De subsidie vast te stellen op maximaal € 5.000 per jaar voor de periode van vier jaar en te betalen uit het hiervoor beschikbare restant budget 2017.

Voor het opzetten van (lokale) preventie activiteiten voor de periode 2018-2021 een totaal bedrag van € 25.000 beschikbaar te stellen en te betalen uit het hiervoor beschikbare restant budget 2017.

Naar aanleiding van de opiniërende bespreking aanvullend hierop voorstellen om:

In de kadernota 2019 voorstellen om de kosten voor de uitbreiding van de doelgroep ziektekostenverzekering naar 130% Wsm mee te nemen. De kosten worden geraamd op ongeveer € 3.000 per jaar.

In de kadernota 2019 voorstellen om de (uitvoerings)kosten voor het verstrekken van sociale kredieten van € 12.500 per jaar ten laste te laten komen van de gemeente. (en niet te verdisconteren naar de gebruikers/klanten).

Voor 2018 de (uitvoerings)kosten voor het verstrekken van sociale kredieten van € 12.500 per jaar ten laste te laten komen van de gemeente. En deze kosten incidenteel te betalen uit de reserve Sociaal domein.

DRAAGVLAK

In de periode september-oktober 2017 zijn er door de consultants Minimabeleid een aantal gesprekken gevoerd met de doelgroep voor het Minimabeleid. Daarnaast is er ook een klein aantal gesprekken

gevoerd met kinderen waarvoor de ouders uit de hierboven genoemde groep toestemming hebben gegeven.

Daarnaast worden er op dit moment een aantal bijeenkomsten gepland met leerlingenraden van de basisscholen en de Capellenborg. Deze gesprekken worden gehouden in samenwerking met de jongerenwerkers van WIJZ. Omdat de voorbereidingen voor deze nota hebben plaatsgevonden voor en tijdens de zomervakantie en daarna de leerlingenraden nog geïnstalleerd moeten worden is deze uitkomst op dit moment nog niet bekend. De bedoeling is de bijeenkomsten eind dit jaar af te ronden.

Ook zijn er in voorbereiding op de armoedeconferentie en het opstellen van de nota gesprekken gevoerd met een aantal organisaties waarmee ook op het gebied van het Minimabeleid veel wordt samengewerkt. De gesprekken zijn gevoerd met medewerkers van Ut Huus, Financiën de Baas, Salland Wonen, Het BAD, De directeur en intern begeleider van Obs Ter Stege, De schoolleiders van de Capellenborg, Stichting Leergeld Salland, Jongerenwerk en BCN Bewindvoeringen. De gesprekken waren gericht op ons Minimabeleid in het algemeen maar met specifieke aandacht voor kinderen in de leeftijd 0-18 jaar.

Op 11 oktober 2017 is er een zogenoemde armoedeconferentie in onze gemeente gehouden. Van de plus minus 100 genodigden waren er uiteindelijk 50 deelnemers, vrijwilligers en professionals. Dit vanuit de diverse organisaties waar we mee samenwerken, onder andere; Het Goed, ATD de 4e wereld, Stichting Leergeld Salland, Diaconie Wesepe, Evenmens, Belangengroep Boskamp, Financien de Baas, GGD IJsselland, Noaberhuus, de Voedselbank, Vriendendiensten Deventer, PKB Wijhe, KBO, Salland Wonen, Cliëntenraad WWB, Vluchtelingenwerk, PCI Heilige Lebuïnus en het Budget Advies Bureau Deventer.

In acht subgroepen werd gesproken over de een aantal thema's:

- Vergroten van bereik
- Meedoen
- Kansen voor kinderen
- Aandachtspunten

De belangrijkste uitkomsten van al deze gesprekken en de armoedeconferentie staan in de beleidsnota beschreven.

Ook is het concept besluit, invulling van het Kindpakket en de uitvoering daarvan door de gemeente mondeling toegelicht aan de coördinator van Stichting Leergeld Salland. Dit heeft niet tot een formele reactie geleid.

Op 1 november 2017 is de conceptnota aan de Cliëntenraad Wwb opgestuurd en in de vergadering van 13 november 2017 toegelicht en besproken. Dit heeft tot een reactie van de Cliëntenraad Wwb geleid, die inclusief onze volledige beantwoording, als bijlage is bijgevoegd.

De Cliëntenraad Wwb heeft complimenten uitgesproken over de wijze waarop de nota Minimabeleid 2018-2021 is opgesteld. De samenleving is betrokken door de Armoedeconferentie in Olst en de bijeenkomst Transitie Sociaal Domein in Wesepe. Ook is de Cliëntenraad Wwb afzonderlijk uitgebreid geïnformeerd over het nieuw te vormen Minimabeleid.

In het advies volgen eerst een paar aandachtspunten van de Cliëntenraad Wwb die vooral gaan over integrale beleidsvorming en de gevolgen van armoede voor volwassenen en kinderen. Ook is een bijlage bijgevoegd over het nieuwe regeerakkoord in relatie tot de arbeidsmarkt en de risico's op armoede en schulden.

Hieronder wordt ingegaan op de belangrijkste adviezen.

De Cliëntenraad Wwb adviseert om het Minimabeleid jaarlijks aan te passen om de gedachte van de Transformatie Sociaal Domein in te kunnen passen. Dit is echter niet nodig. Het Minimabeleid 2018-2021 biedt voldoende ruimte om integraal te werken. Indien er aanleiding voor bestaat kan het beleid tussentijds worden gewijzigd en opnieuw aan u worden voorgelegd. Het programma Transformatie Sociaal Domein kent overigens een looptijd van twee jaar. Overigens is er in de nu voorliggende nota al sprake van een andere wijze van werken, namelijk het meer samenwerken met professionals en organisaties en het waar nodig ondersteuning bieden op maat.

Daarnaast vraagt de Cliëntenraad Wwb om ouders met een hoog inkomen maar die in de schuldsanering zitten in aanmerking te laten komen voor het Minimabeleid. Dit is in de huidige regels al mogelijk en dit blijft ongewijzigd. Met de verruiming van de Reductieregeling kan aan kinderen (meer) ondersteuning worden geboden. Daarnaast biedt het Minimabeleid voldoende ruimte voor het leveren van maatwerk.

De Cliëntenraad Wwb adviseert om het rente percentage dat door het BAD wordt gehanteerd te verlagen. De Sociale Kredietbank werkt kostendekkend en heeft geen winstoogmerk. De rentetarieven worden berekend uit meerdere componenten. Het concrete effect van renteverlaging is beperkt. Het treft een klein en vrij specifiek deel van de doelgroep van het Minimabeleid en het heeft maar een eenmalig en erg beperkt effect op de bestedingsruimte.

Het bereik van de tegemoetkomingen kan volgens de Cliëntenraad Wwb worden verhoogd door de folder en het aanvraagformulier jaarlijks te verspreiden. Uiteraard zullen wij deze folder jaarlijks aanpassen en opnieuw verspreiden. Echter er wordt daarnaast veel meer ingestoken op het vergroten van de kennis bij professionals en organisaties, zoals de voedselbank, om zodoende het bereik te vergroten. Hiermee willen wij ook bewerkstelligen dat de professionals in het veld meer aandacht krijgen voor armoede en de gevolgen hiervan zoals de Cliëntenraad Wwb adviseert.

De Cliëntenraad Wwb geeft het advies de vijf landelijke fondsen mee te nemen bij de aanvragen voor financiële tegemoetkomingen. Er wordt in de nieuwe folders ruimte opgenomen voor het vergroten van de bekendheid met Nationaal Kinderfonds en de Stichting Jarige Job. Uiteraard blijven we samenwerken met de Stichting Leergeld Salland. Deze drie organisaties zijn voldoende aanvullend op ons gemeentelijke Minimabeleid.

De Cliëntenraad Wwb geeft aan dat we niet over mensen maar mét mensen in gesprek moeten. Dit is de dagelijkse praktijk van de medewerkers van het Team Werk, Inkomen en Zorg. Zij zijn in gesprek met onze inwoners en zoeken samen met hen naar mogelijke oplossingen. Dit wordt vastgelegd in een zogenoemd ondersteuningsplan dan wel een plan van aanpak. Daarnaast gaan we bezien of er bij de klanttevredenheidsonderzoeken naast de kwantitatieve vragen ook meer kwalitatief onderzoek, dat wil zeggen meer gericht op de ervaringen van klanten, kan worden gedaan.

Voor wat betreft de klantondersteuning is in het uitvoeringsplan WMO beleid 2017-2020 opgenomen dat we het aanbod en de bekendheid van de onafhankelijke klantondersteuning gaan versterken. Overigens wordt opgemerkt dat voor wat betreft Werk en Inkomen de informatie over Financiën de Baas, de samenwerking tussen de Formulierenbrigade en de Sociaal Raadslieden, in de folder Hoge kosten-Laan inkomen is opgenomen. Deze folder wordt aan al onze klanten uitgereikt. Ook wordt op dit moment gewerkt aan een voorstel om voor de duur van twee jaar een Meldpunt sociaal domein Olst-Wijhe in richten. Het meldpunt is dan bereikbaar voor inwoners van onze gemeente die een melding of vraag hebben rondom de uitvoering van de Wmo 2015, Jeugdwet en de Participatiewet. Ook kunnen inwoners verbeteringsuggesties doorgeven aan het Meldpunt. Het Meldpunt is telefonisch en per email bereikbaar via twee deskundige vrijwilligers, ondersteund door een onafhankelijke, professionele organisatie.

Voor wat betreft de opmerking over inzet van ervaringsdeskundigen delen wij de wens om meer van de systeemwereld naar de leefwereld te gaan. Hiervoor is het programma Transformatie Sociaal Domein opgezet. Het werken met ervaringsdeskundigen is geen speerpunt van beleid, wat overigens niet wil zeggen dat deze ervaringsdeskundigheid niet aanwezig is bij de professionals bij maatschappelijke organisaties en de medewerkers van het team Werk, Inkomen en Zorg.

Tot slot geeft de Cliëntenraad Wwb aan dat zij actief wil meedenken in de Transformatie Sociaal Domein. Op dit moment wordt de Cliëntenraad Wwb al actief betrokken bij het programma Transformatie Sociaal Domein. Wij vertrouwen er op dat dit met de vorming van de Brede Adviesraad nog meer verdieping en integraliteit krijgt.

Opiniërende bespreking

Tijdens de opiniërende bespreking in uw vergadering van 18 december 2017 is een aantal vragen beantwoord en een nadere toelichting gegeven op onder andere de samenwerking, het leveren van maatwerk, de armoedeval, rente op sociale kredieten, en de collectieve ziektekostenverzekering.

We hebben uw raad goed beluisterd. De opiniërende bespreking geeft dan ook aanleiding om op een aantal punten een nadere toelichting te geven en het voorstel op de onderdelen collectieve ziektekostenverzekering en de rente op sociale kredieten aan te passen.

Uitvoeringskosten

De Uitvoeringskosten (o.a. KWIZ en de Armoedeconferentie) voor de totstandkoming van het Minimabeleid zijn incidenteel en daarom ten laste van de reserve Sociaal domein gebracht. Structurele uitvoeringskosten van regelingen worden NIET ten laste van het sociaal domein gebracht.

Bereik van de doelgroep

De mogelijkheden van de gemeente om de bekendheid en het gebruik van de regelingen te bevorderen zijn bijna allemaal ingezet. Deze inzet blijven we doen onder andere door periodiek de folder Hoge kosten-Laag inkomen (financiële tegemoetkomingen gemeente Olst-Wijhe) te verspreiden. Het is niet reëel om te verwachten dat we 100% gaan bereiken. Zoals uit de Evaluatie Minimabeleid gemeente Olst-Wijhe blijkt hebben we over het algemeen een groter bereik dan het landelijke gemiddelde. Uit navraag bij de onderzoeker (KWIZ) blijkt dat er in plattelandsgemeenten geen significante verschillen worden gezien. Het exacte gebruik van regelingen hangt van veel aspecten af, onder andere de samenstelling van de populatie. In een grote stad zijn er meer alleenstaande ouders dan in de plattelandsgemeenten. Echter uit deze groep maakt hetzelfde percentage gebruik van de regelingen. Ook de inhoud van de regelingen (bijvoorbeeld wel of geen drempels) maakt verschil. Het is daarom lastig om dit één op één te vergelijken.

Uit de Evaluatie Minimabeleid komt zoals gezegd naar voren dat we een goed bereik hebben. Met het inzetten van de gangbare (communicatie) middelen wordt niet verwacht dat het gebruik hoger wordt. Belangrijk is om naast de algemene communicatie meer in te zoomen op de vindplaatsen van armoede. Zo wordt bijvoorbeeld al samengewerkt met de Voedselbank en Financiën de baas. Inwoners die zich daar melden worden verwezen naar de gemeente en/of Financiën de baas om een check te laten doen of gebruik wordt gemaakt van alle mogelijke (gemeentelijke) voorzieningen. Ook gaan de consultants de gesprekken met de professionals in het veld intensiveren. Te denken valt dan aan (jeugd)hulpverleners, interne begeleiders van scholen, jongerenwerkers, medewerkers van Ut Huus, maar ook de vrijwilligers van bijvoorbeeld het Noaberhuus, kerken, (sport)verenigingen enzovoorts. Door meer met elkaar in gesprek te gaan wordt de bekendheid met de regelingen vergroot. Ook kunnen de samenwerkingspartners worden ondersteund bij het herkennen van financiële problemen en deze bespreekbaar te maken. Het gaat er om dat sleutelfiguren van onze samenwerkingspartijen op de hoogte zijn van de mogelijkheden en de gebruikers, leerlingen, sportleden hierop wijzen.

In het eerste kwartaal 2018 wordt voor de intensivering van de samenwerking op het gebied van het Minimabeleid een uitvoeringsplan opgesteld.

Tot slot wordt opgemerkt dat onze visie op samenwerking terug komt in het programma Transformatie Sociaal domein. Onze maatschappelijke ambitie is een inclusieve samenleving. Iedere inwoner heeft zoveel mogelijk de regie over het persoonlijk leven. Olst-Wijhe is een zorgzame samenleving waar kinderen veilig en gezond opgroeien. Een samenleving waaraan iedereen een eigen bijdrage levert (samenredzaamheid, oog voor elkaar, meedoen op maat en werken naar vermogen).

Noodzakelijke ondersteuning aan inwoners gebeurt vraaggericht, integraal dichtbij en, voor zover van toepassing, vanuit het principe één gezin, één plan, één aanspreekpunt.

De Transformatie Sociaal domein vraagt dan ook om vernieuwing, creativiteit en gedragsverandering van bestuurders, medewerkers, organisaties/instellingen en inwoners.

Maatwerk

Door onder andere de Transformatie Sociaal domein wordt ook veel gesproken over het begrip maatwerk of anders gezegd; we gaan van de systeemwereld naar het meer centraal stellen van de leefwereld van onze inwoners.

Dit wil echter niet zeggen dat de systeemwereld zo maar overboord gegooid kan worden. De overheid heeft verschillende rollen waaronder ook de rechtmatige overheid (ofwel de systeemwereld). In het politieke debat (zowel landelijk, provinciaal als gemeentelijk) worden de publieke belangen bepaald. Het gaat dan om bijvoorbeeld de uitvoering van wet- en regelgeving, het bewaken van rechten en plichten en de procedurele zorgvuldigheid.

Het is dan ook van belang om te onderkennen dat de leefwereld niet in de plaats komt van de systeemwereld maar een (belangrijke) toegevoegde waarde is op de andere rollen die de overheid ook heeft.

Bij de beoordelingen van de aanvragen Minimabeleid wordt gekeken naar de Participatiewet en aanvullend daarop de (lokale) beleidsregels. In principe kent de bijzondere bijstand (van oudsher al) ruimte voor maatwerk. Er wordt vastgesteld of de kosten in het individuele geval noodzakelijk zijn. Dit kan dus per individu verschillen.

Bij het begrip maatwerk is wel het belangrijk op te merken dat dit niet één op één betekent dat alle aanvragen worden toegekend. Ook kan het niet zo zijn dat de consultants naar eigen inzicht een uitkering of voorziening toekennen zonder kaders of richtlijnen. De één krijgt dan een uitkering, de ander niet, zonder objectieve onderbouwing. Er zijn dan geen criteria op grond waarvan de rechter het besluit kan toetsen. Het gevolg kan zijn rechtsongelijkheid, ontevreden burgers die geen idee hebben waar ze recht op hebben, enorme budgetoverschrijdingen voor de gemeente en uiteindelijk het failliet van het sociaal domein. Het is dus voor de consultants in het Team Werk, Inkomen en Zorg van belang om de grenzen op te zoeken en te verkennen met in het achterhoofd de vraag wat de kosten en baten op lange termijn zijn. Hiervoor is het van belang dat zij zich door de organisatie gesteund voelen om "buiten de lijnen te kleuren".

Om de consultants binnen het Team Werk, Inkomen en Zorg hierbij te ondersteunen volgt het volledige team en de betrokken beleidsmedewerkers de training "de omgekeerde toets". Dit is een werkwijze (ontwikkeld door Stimulansz) die uitgaat van een integrale benadering waarbij meer wordt gekeken naar het effect dat wordt bereikt. Uitgangspunt is dan niet het recht op een regeling maar "wat is hier nodig".

De toets begint met onderzoeken wat nodig is, en of oplossingen matchen met de 'grondwaarden' van de wet. Met grondwaarde wordt bedoeld de reden dat de wet is geschreven. De artikelen uit die wet zijn de instrumenten waarmee dat doel bereikt kan worden, in plaats van doel op zichzelf. Mogelijke effecten van een besluit worden meegewogen. Pas als die helder zijn, komt de juridische toets. De stap die altijd als eerste kwam, komt nu als laatste, vandaar omgekeerde toets. De methode maakt maatwerk mogelijk zonder willekeur, is toetsbaar in bezwaar en beroep en in lijn met de intenties van de wetgever.

Zowel ons college als het management staan achter de uitgangspunten van maatwerk en de omgekeerde toets. Medewerkers krijgen dan ook alle ruimte om hier gebruik van te maken en er is vertrouwen dat de betreffende medewerkers hier een goede invulling aan geven.

Armoedeval

Werkaanvaarding vanuit een bijstandssituatie leidt op enig moment tot een absolute armoedeval in inkomen. Een hoger inkomen kan ten koste gaan van bijvoorbeeld de hoogte van de huur- en zorgtoeslag. Daarnaast heeft dit ook gevolgen voor het recht op gemeentelijke voorzieningen. Hierdoor gaat een huishouden er bij een inkomensstijging per saldo niet of slechts in beperkte mate op vooruit. Dit wordt ook wel de armoedeval genoemd. In de inkomenseffect rapportage is uitgewerkt in hoeverre een huishouden er in totaal (dus inclusief alle toeslagen en regelingen) op vooruit gaat als iemand in het huishouden gaat werken vanuit een bijstandssituatie.

Om het aanvaarden van werk te stimuleren en de armoedeval te verzachten kan een premie werkaanvaarding worden verstrekt. In Olst-Wijhe wordt een premie van € 450 verstrekt aan personen die langer dan één jaar uitkering ontvangen en aan het werk gaan. Omdat werken het minst lonend is voor meerpersoonshuishoudens met kinderen is het van belang de inkomensgrens voor regelingen voor kinderen zo ruim mogelijk te houden. Daarom is voorgesteld de Reductieregeling open te stellen voor kinderen in huishoudens met inkomens tot 130 procent van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm).

Uw raad heeft tijdens de opiniërende bespreking gevraagd om ook de collectieve ziektekostenverzekering open te stellen voor huishoudens met een inkomen tot 130 procent van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm).

Collectieve ziektekostenverzekering

Bij uitbreiding van de collectieve ziektekostenverzekering naar de inkomensgroep van 130 procent Wsm wordt de doelgroep 51 huishoudens groter. Bij een gelijkblijvend gebruik van deze voorziening wordt de gebruikersgroep rond de 24 huishoudens groter. De programmakosten voor deze voorziening stijgen dan op jaarbasis met 24/160 (huidig aantal huishoudens) ofwel 15% ten opzichte van de kosten in 2017. De kosten stijgen dan met ongeveer € 3.000 per jaar. Hierbij wordt opgemerkt dat bij groei van de deelname de kosten ook jaarlijks stijgen.

Een ziektekostenverzekering loopt van 1 januari tot en met 31 december. Overstappen lopende het jaar is niet mogelijk. Omdat besluitvorming hierover in 2018 plaats vindt is het uitbreiden van de doelgroep voor het eerst mogelijk per 1 januari 2019.

Daarom wordt voorgesteld om de benodigde middelen mee te nemen in de kadernota 2019-2022 zodat er dan binnen het Sociaal domein een afweging kan worden gemaakt.

Voorstel

In de kadernota 2019-2022 voorstellen om de kosten voor de uitbreiding van de doelgroep ziektekostenverzekering naar 130% Wsm mee te nemen binnen het Sociaal domein. De kosten worden geraamd op ongeveer € 3.000 per jaar.

Rente op krediet

U hebt gevraagd te onderzoeken welke kosten er verdisconteerd zijn in het rentepercentage van de sociale kredieten. De uitvoeringskosten zouden dan ten laste moeten komen van de gemeente en niet moeten worden verdisconteerd naar de gebruikers/klanten.

Hiervoor zijn een notitie Renteverlaging sociaal krediet en een notitie Kredietvergoeding op sociaal krediet opgesteld door de heer Van Eck van de Kredietbank Salland en Omstreken. Deze zijn als bijlage bijgevoegd.

De hoogte van de rente op krediet is afhankelijk van de hoogte van het krediet, de looptijd en het soort krediet. De kredietbank Salland hanteert voor sociale leningen een rentepercentage van maximaal 12,9%. Alleen voor saneringskredieten (leningen met een extreem hoog risico waarvan de kosten worden gedragen door de schuldeisers die daaruit worden betaald) wordt het wettelijk maximumtarief van 14% gehanteerd.

De hoogte van de rente voor sociale kredieten wordt bepaald door een gewogen gemiddelde te nemen van de rentepercentages van reguliere banken en van de grootste gemeentelijke kredietbank.

Het tarief voor het verstrekken van kredieten is opgebouwd uit meerdere componenten:

- De kosten om het geld aan te trekken dat nodig is.
- De uitvoeringskosten die gemoeid zijn met het beoordelen van de kredietaanvraag, de financiële afwikkeling van het krediet, zowel het uitbetalen als het ontvangen van de aflossingen en met het debiteurenbeheer.
- De kosten om het risico op wanbetaling af te dekken.

De uitvoeringskosten van sociale kredieten zijn hoger dan voor "normale" leningen, omdat de beoordeling meer maatwerk vraagt. Ongeveer de helft van het aantal aanvragen wordt niet toegekend en ook voor de beoordeling van die kredieten is tijd nodig. Hierbij wordt opgemerkt dat naast de uitvoeringskosten ook het risico op wanbetaling hoog is. Het percentage kredieten dat niet of niet helemaal wordt terug betaald is relatief hoog. Dat is ook de reden dat reguliere banken deze doelgroep nauwelijks bedienen. Het gaat bij sociale kredieten vaak om kleine bedragen (tot maximaal € 3.600 bruto) en Kredietbanken verstrekken geen hoge kredieten waarmee de kosten van kleine kredieten kunnen worden gecompenseerd¹.

Verlaging van het tarief betekent voor de gemeente c.q. de kredietbank, dat de uitvoeringskosten en het risico niet meer volledig gedekt kunnen worden uit de opbrengsten. Hiervoor moet dan extra gemeentelijk geld worden vrijgemaakt.

¹ ter illustratie: Zowel ING als ABN-AMRO verstrekken ook "kleine" persoonlijke leningen. Die beginnen bij € 2.500 netto, wat voor de kredietbanken al een relatief hoge lening is. Beide grote banken verstrekken zo'n krediet (volgens de rekentool op hun website) alleen aan huishoudens met een inkomen boven de 150% van het wettelijk minimumloon. Het risico dat zo'n krediet niet kan worden terugbetaald is dus marginaal. Beide banken rekenen voor deze kleine kredieten (ondanks het feit dat ze hun kosten in een veel grotere kredietportefeuille kunnen onderbrengen) ruim 11 % rente. Dat de kredietbanken een rentepercentage hanteren dat daar nog iets boven ligt, is niet verwonderlijk.

De keuze van gemeenten die een lager tarief hanteren is voor de lener, maar ook voor leveranciers en schuldeisers positief: met hetzelfde maandelijks aflosbedrag blijft meer geld uit het krediet over om te besteden. Voor de gemeente c.q. de Kredietbank is het gevolg dat de uitvoeringskosten en het risico niet meer volledig gedekt kunnen worden uit de opbrengsten en dat hiervoor extra dekking binnen de begroting moet worden gevonden.

U hebt gevraagd de uitvoeringskosten ten laste van de gemeente te laten komen en deze niet te verdisconteren naar de gebruikers/klanten.

De Kredietbank Salland en Omstreken (KBS) richt zich (als onderdeel van de gemeente Deventer) op inwoners van de gemeente Deventer, maar biedt ook aan inwoners van gemeenten buiten Deventer de mogelijkheid ook een sociaal krediet af te sluiten. Hiervoor wordt een kostendekkend tarief in rekening gebracht: de gemeente Deventer wil geen risico lopen voor de kredietverstrekking aan mensen die niet in de gemeente Deventer wonen. Er wordt een kostendekkend tarief bij de cliënt in rekening gebracht.

Er zijn diverse (Europese) richtlijnen die bepalen aan welke voorwaarden een kredietverstrekker moet voldoen bij de beoordeling van een krediet. Bij een groot deel van deze vereisten staat de noodzaak er aan te voldoen los van de vraag of er uiteindelijk een kredietovereenkomst tot stand komt. Een opsomming van de noodzakelijke werkzaamheden staat in de notitie Renteverlaging sociaal krediet.

Het beoordelen van een kredietaanvraag (beoordeling, registratie, dossiervorming, toetsing) kost ongeveer € 250.

Mogelijkheden voor renteverlaging

Wanneer een gemeente van mening is dat het rentetarief voor sociale kredieten voor haar inwoners te hoog is, dan zijn er mogelijkheden om dat te verlagen. Dat betekent echter per definitie dat die gemeente zal moeten bijdragen in de kosten of een deel van het risico voor haar rekening zal moeten nemen. De opties zijn dan:

1. De gemeente neemt (een deel van) de aanvraag- en handelingskosten voor haar rekening.
2. De gemeente geeft een garantstelling of borgstelling af op alle verstrekte kredieten (op die manier heeft KBS de zekerheid dat het uitstaande bedrag terugkomt, ook wanneer de cliënt zijn krediet niet afbetaalt).
3. Een combinatie van 1 en 2.

Kosten en effect op rentepercentage

Per optie wordt hieronder in beeld gebracht wat de kosten van de opties voor onze gemeente zouden zijn en welk effect de optie heeft op het rentepercentage.

Onze gemeente neemt (een deel van) de aanvraag- en handelingkosten voor haar rekening

- a. Onze gemeente betaalt alle aanvraagkosten voor **iedere aanvraag**
Kosten: € 250 per aanvraag. Uitgaande van 50 aanvragen per jaar: € 12.500 per jaar
Effect: renteverlaging met 8%-punt (op het hoogste tarief van 12,9% naar 4,9%)
- b. Onze gemeente betaalt de aanvraagkosten voor **iedere afgewezen aanvraag**
Kosten: € 250 per afgewezen aanvraag. Uitgaande van 50 aanvragen per jaar en een toewijzingspercentage van 50%: € 6.250 per jaar
Effect: renteverlaging met 4%-punt (op het hoogste tarief van 12,9% naar 8,9%)

Onze gemeente geeft een garantstelling of borgstelling af op alle verstrekte kredieten

Kosten: in eerste instantie zijn er geen kosten. Wel lopen wij een incasso- en debiteurenrisico. In de praktijk is een deel van het verstrekte krediet uiteindelijk oninbaar (omdat kredietnemers overlijden, in een schuldhulpverleningstraject terechtkomen of om andere redenen niet meer kunnen betalen). Daarnaast zitten aan deze optie voor onze gemeente de nodige uitvoeringskosten.
Effect: renteverlaging met 4%-punt (op het hoogste tarief van 12,9% naar 8,9%)

Een combinatie van bovenstaande opties

Uiteraard zijn er ook combinaties van bovenstaande opties mogelijk. De meest vergaande optie is die, waarbij onze gemeente zowel de uitvoeringskosten als het risico volledig overneemt. Dan hoeft KBS slechts de kosten voor het aantrekken van middelen te dekken. Het rentepercentage kan dan (uitgaande van de huidige rentestanden) terug naar 1,5%.

Saneringskrediet

Naast sociaal krediet verstrekt KBS ook saneringskredieten. Dit zijn leningen waarmee in een schuldsaneringstraject schuldeisers "tegen finale kwijting" worden betaald. Deze leningen hebben een extreem hoog risico en worden tegen het wettelijk maximumtarief van 14% aangeboden. Wanneer op deze kredieten een renteverlaging wordt doorgevoerd, wordt in de praktijk meer geld aan schuldeisers beschikbaar gesteld. De maandelijkse aflossingsverplichting van de cliënt wijzigt er niet door (die blijft verplicht zijn maximale aflossingscapaciteit in te zetten ten behoeve van de schuldeisers). Uiteraard kan (op dezelfde wijze als hierboven aangegeven) ook op deze kredieten een renteverlaging worden gerealiseerd.

Om de uitvoeringskosten ten laste van onze gemeente te laten komen en deze niet te verdisconteren naar de gebruikers/klanten is extra budget nodig. Zoals is aangegeven is er binnen het huidige Minimabudget geen ruimte voor nieuw beleid. Voor de uitbreiding van deze kosten ad € 12.500 per jaar moet dan ook nog structurele dekking worden gevonden. Structurele kosten worden niet ten laste van de reserve Sociaal domein gebracht. Daarom wordt voorgesteld om dit voorstel op te nemen in de kadernota 2019-2022 en dan een afweging te maken binnen het Sociaal domein. Voor 2018 kan incidentele dekking worden gevonden uit de reserve Sociaal domein.

Voorstel

De (uitvoerings)kosten voor het verstrekken van sociale kredieten geraamd op € 12.500 per jaar, vanaf 2019 af te wegen bij de kadernota 2019-2022 binnen het Sociaal domein.

Voorstel

Voor 2018 de (uitvoerings)kosten voor het verstrekken van sociale kredieten van € 12.500 per jaar ten laste te laten komen van de gemeente. En deze kosten incidenteel te betalen uit de reserve Sociaal domein.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Op grond van de vorenstaande voorstellen zijn de volgende middelen nodig.

	2017	2018	2019	2020	2021
Bijzondere bijstand*	€ 551.155	€ 555.373	€ 558.373	€ 558.373	€ 558.373
Reductieregeling	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000
Extra middelen voor kinderen	-	€ 47.273	€ 47.273	€ 47.273	€ 47.273
Preventie**		€ 11.500	€ 11.500	€ 11.500	€ 11.500
Kwijtschelding***	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000
Sociale Kredieten		€ 12.500	€ 12.500	€ 12.500	€ 12.500

*Bijzondere bijstand is inclusief € 30.000 Individuele inkomens toeslag.

**Dit bedrag komt uit de resultaatbestemming eenmalige budget uit 2017

***Opnieuw beoordelen kadernota 2019-2022

Zoals in de nota is aangegeven is een deel van het budget van 2017 voor ongeveer € 46.000 doorgeschoven naar 2018 t/m 2021. Omdat het hier om een niet structureel bedrag gaat is het niet reëel om dit bedrag in te zetten voor een extra voorziening in het kindpakket. Immers de jaren daarop volgend komt deze voorziening dan weer te vervallen. Daarom wordt voorgesteld dit bedrag in te zetten voor preventie activiteiten.

Vanaf 2018 is dan voor het Kindpakket een structureel bedrag van bedrag van € 47.273 beschikbaar. Dit is het bedrag dat overblijft na aftrek van de uitvoeringskosten.

Er wordt voorgesteld dit bedrag in te zetten voor enerzijds de uitbreiding van de doelgroep (kinderen) voor de Reductieregeling en verhoging van het maximale te vergoeden bedrag in het kader van de Reductieregeling.

AANPAK/UITVOERING

Na het vaststellen van het Minimabeleid 2018-2021 gemeente Olst-Wijhe wordt het beleid uitgewerkt in de beleidsregels Bijzondere bijstand en Minimabeleid 2018 en wordt gestart met het uitwerken van de gedane voorstellen.

De beleidsregels bijzondere bijstand en Minimabeleid 2018 worden na vaststelling gepubliceerd.

Uiteraard wordt dit ook gecommuniceerd met de al bestaande cliënten. Onder andere door hier aandacht aan te besteden in de Werkmap Werk en Inkomen.

VOORSTEL

1. Het Minimabeleid 2018-2021 gemeente Olst-Wijhe en de daarin opgenomen wijzigingsvoorstellen met de financiële consequenties vast te stellen;
2. De uitbreiding van de doelgroep ziektekostenverzekering naar 130% Wsm, geraamd op € 3.000 per jaar, af te wegen bij de kadernota 2019-2022 binnen het sociaal domein;
3. De (uitvoerings)kosten voor het verstrekken van sociale kredieten, geraamd op € 12.500 per jaar, vanaf 2019 af te wegen bij de kadernota 2019-2022 binnen het sociaal domein en vooruitlopend hierop de kosten voor 2018 incidenteel ten laste van de reserve Sociaal domein te brengen;
4. De 3de begrotingswijziging 2018 vast te stellen.

Burgemeester en wethouders van Olst-Wijhe
de secretaris

drs. D.L.W. (Dries) Zielhuis

de burgemeester

A.G.J. (Ton) Strien

Informatie in te winnen bij:
Henrike Reinders
Telefoonnummer: 14 0570

Onderwerp Besluit tot het instemmen met het Minimabeleid 2018-2021 gemeente Olst-Wijhe

De raad van de gemeente Olst-Wijhe;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 28 november 2017,

gelet op het bepaalde in artikel 108, lid 1, juncto artikel 147, lid 2, van de Gemeentewet;

besluit:

1. Het Minimabeleid 2018-2021 gemeente Olst-Wijhe en de daarin opgenomen wijzigingsvoorstellen met de financiële consequenties vast te stellen;
2. De uitbreiding van de doelgroep ziektekostenverzekering naar 130% Wsm, geraamd op € 3.000 per jaar, af te wegen bij de kadernota 2019-2022 binnen het sociaal domein;
3. De (uitvoerings)kosten voor het verstrekken van sociale kredieten, geraamd op € 12.500 per jaar, vanaf 2019 af te wegen bij de kadernota 2019-2022 binnen het sociaal domein en vooruitlopend hierop de kosten voor 2018 incidenteel ten laste van de reserve Sociaal domein te brengen;
4. De 3de begrotingswijziging 2018 vast te stellen.

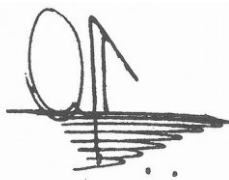
Aldus besloten in de openbare raadsvergadering d.d. 5 februari 2018.

De raad voornoemd,
de griffier

B.A. (Bart) Duursema

de voorzitter

A.G.J. (Ton) Strien